DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

20. oktober 2011 *

I sag C-396/09,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 234 EF, indgivet af Tribunale di Bari (Italien) ved afgørelse af 6. juli 2009, indgået til Domstolen den 13. oktober 2009, i sagen:

Interedil Srl, under konkurs,

mod

Fallimento Interedil Srl,

Intesa Gestione Crediti SpA,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, A. Tizzano, og dommerne M. Safjan, A. Borg Barthet, M. Ilešič og M. Berger (refererende dommer),

* Processprog: italiensk.

generaladvokat: J. Kokott
justitssekretær: fuldmægtig A. Impellizzeri,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 13. januar 2011,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Interedil Srl, under konkurs, ved avvocato P. Troianiello

— Fallimento Interedil Srl ved avvocato G. Labanca

— Intesa Gestione Crediti SpA ved avvocato G. Costantino

— Europa-Kommissionen ved N. Bambara og S. Petrova, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 10. marts 2011,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 3 i Rådets forordning (EF) nr. 1346/2000 af 29. maj 2000 om konkurs (EFT L 160, s. 1, herefter »forordningen«).

2 Anmodningen er blevet indgivet under en sag mellem på den ene side Interedil Srl, under konkurs (herefter »Interedil«), og på den anden side Fallimento Interedil Srl og Intesa Gestione Crediti SpA (herefter »Intesa«), i hvis rettigheder Italfondario SpA er indtrådt, vedrørende en konkursbegæring indgivet af Intesa mod Interedil.

Retsforskrifter

EU-retten

3 Forordningen er vedtaget med hjemmel i bl.a. artikel 61, litra c), EF og artikel 67, stk. 1, EF.

4 Forordningens artikel 2, der omhandler definitioner, bestemmer:

»I denne forordning forstås ved:

a) »Insolvensbehandling«: de i artikel 1, stk. 1, nævnte kollektive bobehandlinger. Disse bobehandlinger er opført i bilag A.

[...]

h) »Forretningssted«: ethvert sted, hvorfra skyldneren udøver en ikke-forbigående økonomisk eller erhvervsmæssig aktivitet under anvendelse af menneskelige midler og reelle produktionsfaktorer.«

5 Listen i bilag A til forordningen nævner for så vidt angår Italien bl.a. bobehandlingen »fallimento«.

6 Forordningens artikel 3, som vedrører international kompetence, bestemmer:

»1. Retterne i den medlemsstat, på hvis område centret for skyldnerens hovedinteresser befinder sig, har kompetence til at indlede insolvensbehandling. For selskabers og juridiske personers vedkommende anses det vedtægtsmæssige hjemsted for at være centret for skyldnerens hovedinteresser, medmindre andet godtgøres.

2. Befinder centret for skyldnerens hovedinteresser sig på en medlemsstats område, har retterne i en anden medlemsstat kun kompetence til at indlede insolvensbehandling mod denne skyldner, hvis han har et forretningssted på denne anden medlemsstats område. Denne insolvensbehandling kan kun omfatte den del af skyldnerens aktiver, som befinder sig på sidstnævnte medlemsstats område.

[…]«

7 Af 13. betragtning til forordningen fremgår, at »[c]entret for skyldnerens hovedinteresser bør være det sted, hvor skyldneren normalt forvalter sine interesser, og det er således identificerbart for tredjemand«.

Nationale bestemmelser

8 Artikel 382 i codice di procedura civile (den italienske retsplejelov), som vedrører Corte suprema di cassaziones afgørelse af kompetencespørgsmål, bestemmer:

»Når [Corte suprema di cassazione] træffer afgørelse i kompetencespørgsmål, træffer den i givet fald samtidig afgørelse om, hvilken ret der er kompetent […]«

9 Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at det følger af fast retspraksis, at den afgørelse, som Corte suprema di cassazione træffer på baggrund af denne bestemmelse, er endelig og bindende for den ret, som skal træffe afgørelse vedrørende sagens realitet.

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

10 Interedil blev oprettet i den retlige form »società a responsabilità limitata« (anpartsselskab) i henhold til italiensk ret, og selskabets vedtægtsmæssige hjemsted blev etableret i Monopoli (Italien). Den 18. juli 2001 blev selskabets vedtægtsmæssige hjemsted flyttet til London (Det Forenede Kongerige). Samme dag blev selskabet slettet fra den italienske stats selskabsregister. Som følge af flytningen af det vedtægtsmæssige hjemsted blev Interedil opført i Det Forenede Kongeriges selskabsregister med anmærkningen »FC« (»Foreign Company«, udenlandsk selskab).

11 Ifølge Interedils oplysninger, således som de er gengivet i forelæggelsesafgørelsen, foretog selskabet samtidig med flytningen af det vedtægtsmæssige hjemsted transaktioner, der bestod i, at selskabet blev opkøbt af den britiske koncern Canopus, samt i forhandling og vedtagelse af virksomhedsoverdragelsesaftaler. Ifølge Interedil blev de bygninger, som selskabet ejede i Taranto (Italien), overført til Windowmist Limited nogle måneder efter flytningen af selskabets vedtægtsmæssige hjemsted som en del af den overførte virksomhed. Interedil har ligeledes oplyst, at selskabet blev slettet fra Det Forenede Kongeriges selskabsregister den 22. juli 2002.

12 Den 28. oktober 2003 indgav Intesa konkursbegæring (»fallimento«) mod Interedil for Tribunale di Bari.

13 Interedil anfægtede denne rets kompetence med den begrundelse, at eftersom selskabet havde flyttet sit vedtægtsmæssige hjemsted til Det Forenede Kongerige, havde kun retterne i sidstnævnte medlemsstat kompetence til at indlede insolvensbehandling. Den 13. december 2003 anmodede Interedil Corte suprema di cassazione om at træffe en forudgående afgørelse om kompetencespørgsmålet.

14 Da Tribunale di Bari var af den opfattelse, at indsigelsen om de italienske retters manglende kompetence var åbenbart ugrundet, samt at det var godtgjort, at det omhandlede selskab var insolvent, erklærede Tribunale di Bari Interedil konkurs den 24. maj 2004, uden at afvente Corte suprema di cassaziones afgørelse.

15 Den 18. juni 2004 anlagde Interedil sag til prøvelse af konkursbegæringen for den forelæggende ret.

16 Den 20. maj 2005 traf Corte suprema di cassazione ved kendelse forhåndsafgørelse om det kompetencespørgsmål, den var blevet forelagt, og fastslog, at de italienske domstole havde kompetence. Retten fandt, at formodningen i forordningens artikel 3, stk. 1, andet punktum, hvorefter centret for skyldnerens hovedinteresser er selskabets vedtægtsmæssige hjemsted, kunne tilbagevises på baggrund af forskellige omstændigheder, nemlig at der findes faste ejendomme i Italien, som tilhører Interedil, at der findes en lejeaftale vedrørende to hotelkomplekser, at der er indgået en aftale med en bank, og at selskabsregistret i Bari ikke er blevet oplyst om flytningen af selskabets vedtægtsmæssige hjemsted.

17 Tribunale di Bari, der, henset til de kriterier, som Domstolen har opstillet i dom af 2. maj 2006, Eurofood IFSC (sag C-341/04, Sml. I, s. 3813), finder det usikkert, om Corte suprema di cassaziones bedømmelse er korrekt, har besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal begrebet »centret for skyldnerens hovedinteresser« i [forordningens] artikel 3, stk. 1, […] fortolkes i henhold til fællesskabsretten eller i henhold til national ret, og hvis det i bekræftende fald skal fortolkes i overensstemmelse med

fællesskabsretten, hvori består da dette begreb, og hvilke faktorer eller forhold er afgørende for at fastlægge »centret for skyldnerens hovedinteresser«?

2) Kan formodningen i [forordningens] artikel 3, stk. 1, […], hvorefter »[det vedtægtsmæssige hjemsted] for selskabers og juridiske personers vedkommende anses [...] for at være centret for skyldneres hovedinteresser, medmindre andet godtgøres«, tilbagevises, dersom det fastslås, at selskabet har udøvet reel virksomhed i en stat, som ikke er den stat, hvor selskabets vedtægtsmæssige hjemsted befinder sig, eller er det, for at formodningen kan tilbagevises, nødvendigt, at det fastslås, at selskabet ikke har udøvet nogen form for økonomisk virksomhed i den stat, hvor det har sit vedtægtsmæssige hjemsted?

3) Udgør den omstændighed, at der i en anden medlemsstat end den, hvor selskabet har sit vedtægtsmæssige hjemsted, befinder sig faste ejendomme, som tilhører selskabet, at der findes en lejeaftale om to hotelkomplekser, som skyldnerselskabet har indgået med et andet selskab, at der findes en aftale, som selskabet har indgået med en bank, forhold eller faktorer, som kan tages til indtægt for, at formodningen i [forordningens] artikel 3 […] til fordel for selskabets »vedtægtsmæssige hjemsted« er tilbagevist, og er sådanne omstændigheder tilstrækkelige til, at selskabet må anses for at have et »forretningssted« i denne medlemsstat som omhandlet i [forordningens] artikel 3, stk. 2 […]?

4) For det tilfælde, at den fortolkning, som Corte [suprema] di cassazione har anlagt vedrørende kompetencespørgsmålet i [ovennævnte] kendelse […], er baseret på en anden fortolkning af [forordningens] artikel 3 […] end Domstolens, er artikel 382 i den italienske retsplejelov, i medfør af hvilken Corte [suprema] di cassazione har udtalt sig om kompetencen ved en endelig og bindende dom, da til hinder for anvendelsen af denne fællesskabsbestemmelse som fortolket af Domstolen?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Om Domstolens kompetence

18 Europa-Kommissionen har rejst tvivl om, hvorvidt Domstolen har kompetence til at besvare anmodningen om præjudiciel afgørelse. Kommissionen har anført, at anmodningen er indgivet i form af en kendelse af 6. juli 2009, som er indgået til Domstolen den 13. oktober 2009. I henhold til artikel 68, stk. 1, EF, der var gældende på sidstnævnte dato, er det kun de nationale retter, hvis afgørelser ifølge de nationale retsregler ikke kan appelleres, der kan forelægge et præjudicielt spørgsmål for Domstolen med henblik på fortolkningen af retsakter udstedt af Fællesskabets institutioner på grundlag af EF-traktatens afsnit IV. Forordningen er vedtaget med hjemmel i artikel 61, litra c), EF og artikel 67, stk. 1, EF, som henhører under traktatens afsnit IV, men den forelæggende rets afgørelser kan imidlertid ifølge Kommissionen appelleres i henhold til de nationale retsregler.

19 Det er herved tilstrækkeligt at bemærke, at artikel 68 EF bortfaldt med Lissabontraktatens ikrafttrædelse den 1. december 2009, og at den heri fastsatte begrænsning af retten til at forelægge præjudicielle spørgsmål for Domstolen ikke længere består. I henhold til artikel 267 TEUF har de retter, hvis afgørelser ifølge de nationale retsregler kan appelleres, fra denne dato ligeledes ret til at forelægge Domstolen præjudicielle spørgsmål, når der er tale om retsakter, der er vedtaget på grundlag af traktatens afsnit IV (jf. i denne retning dom af 17.2.2011, sag C-283/09, Weryński, Sml. I, s. 601, præmis 28 og 29).

20 Med hensyn til formålet om effektivt samarbejde mellem Domstolen og de nationale retter, som tilstræbes med artikel 267 TEUF, fastslog Domstolen i Weryński-dommens

præmis 30 og 31, at den siden den 1. december 2009 har været kompetent til at påkende en anmodning om præjudiciel afgørelse fra en ret, hvis afgørelser efter national ret kan appelleres, også selv om anmodningen er indgivet før denne dato.

21 Domstolen har således under alle omstændigheder kompetence til at påkende anmodningen om præjudiciel afgørelse.

Om formaliteten med hensyn til de præjudicielle spørgsmål

Om de præjudicielle spørgsmåls forbindelse med tvisten i hovedsagen

22 Ved gentagelse af et spørgsmål, som Kommissionen har stillet i sine skriftlige indlæg, har Interedil gjort gældende, at eftersom selskabet blev slettet fra Det Forenede Kongeriges selskabsregister i juli 2002, eksisterede selskabet ikke længere fra denne dato. Konkursbegæringen, der for Tribunale di Bari blev indgivet mod selskabet i oktober 2003, er derfor uden genstand, og de præjudicielle spørgsmål kan følgelig ikke antages til realitetsbehandling.

23 Ifølge fast retspraksis har Domstolen alene mulighed for at undlade at træffe afgørelse vedrørende et præjudicielt spørgsmål fra en national ret, når det bl.a. klart fremgår, at den af den nationale ret ønskede fortolkning af EU-retten savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, når problemet er af hypotetisk karakter, eller når Domstolen ikke råder over de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan foretage en sagligt korrekt besvarelse af de stillede

spørgsmål (jf. bl.a. dom af 7.12.2010, sag C-439/08, VEBIC, Sml. I, s. 12471, præmis 42 og den deri nævnte retspraksis).

24 Herved bemærkes, at forordningen begrænser sig til at harmonisere reglerne vedrørende international kompetence, anerkendelse af afgørelser og den lovgivning, der finder anvendelse på området for insolvensbehandlinger med grænseoverskridende virkninger. Spørgsmålet om, hvorvidt en konkursbegæring indgivet mod en debitor kan antages til realitetsbehandling, afhænger fortsat af den nationale ret, der finder anvendelse.

25 Det fremgår af oplysningerne fra den forelæggende ret, at Interedil har oplyst den om, at selskabet blev slettet fra Det Forenede Kongeriges selskabsregister i juli 2002. Det fremgår derimod ikke af forelæggelsesafgørelsen, at denne omstændighed kan forhindre konkursbehandling i henhold til national ret. Det kan således ikke udelukkes, at national ret foreskriver en mulighed for en sådan konkursbehandling med henblik på at foranstalte betalingen af et opløst selskabs fordringshavere.

26 Det fremgår dermed ikke klart, at den af den forelæggende ret ønskede fortolkning af EU-retten savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, eller at problemet er af hypotetisk karakter.

27 Interedils formalitetsindsigelse kan således ikke tages til følge.

Om de præjudicielle spørgsmåls genstand

28 De sagsøgte i hovedsagen har gjort gældende, at de forelagte spørgsmål på grund af deres genstand ikke kan antages til realitetsbehandling. Ifølge de sagsøgte i hovedsagen er der med hensyn til det første og det fjerde spørgsmål ingen divergens mellem bestemmelserne i EU-retten og de nationale retters anvendelse heraf, mens det andet og det tredje spørgsmål lægger op til, at Domstolen skal anvende EU-rettens regler på den konkrete sag, der verserer for den forelæggende ret.

29 Inden for rammerne af en præjudiciel forelæggelse har Domstolen kompetence til at træffe afgørelse vedrørende fortolkningen og gyldigheden af en EU-retlig regel på grundlag af de faktiske omstændigheder, sådan som de er beskrevet af den nationale ret, og det tilkommer denne ret at anvende nævnte regel på det konkrete tilfælde, som er indbragt for den (jf. bl.a. dom af 7.9.2006, sag C-149/05, Price, Sml. I, s. 7691, præmis 52 og den deri nævnte retspraksis).

30 De tre første spørgsmål omhandler imidlertid i det væsentlige fortolkningen af begrebet »centret for skyldnerens hovedinteresser« i forordningens artikel 3, stk. 1. Disse spørgsmål kan derfor med hensyn til deres genstand antages til realitetsbehandling.

31 Det fjerde spørgsmål vedrører den forelæggende rets mulighed for at fravige vurderinger, der er foretaget af en højere ret, hvis den i betragtning af Domstolens fortolkning er af den opfattelse, at de nævnte vurderinger ikke er i overensstemmelse med EU-retten. Dette spørgsmål, som omhandler ordningen for præjudiciel forelæggelse i henhold til artikel 267 TEUF, kan således ligeledes antages til realitetsbehandling.

Om den påståede manglende tvist

32 De sagsøgte i hovedsagen har gjort gældende, at spørgsmålet om de italienske retters kompetence til at indlede konkursbehandling er blevet afgjort af Corte suprema di cassazione ved en afgørelse, som ifølge de sagsøgte i hovedsagen har fået retskraft. Heraf har de sagsøgte i hovedsagen udledt, at der ikke foreligger en »retssag ved« den forelæggende ret i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 267 TEUF, og at anmodningen om præjudiciel afgørelse af denne grund ikke kan antages til realitetsbehandling.

33 Denne argumentation skal undersøges i forbindelse med det fjerde spørgsmål, hvormed den forelæggende ret ønsker oplyst, i hvilket omfang den er bundet af den fortolkning af EU-retten, som Corte suprema di cassazione har anlagt.

Om det fjerde spørgsmål

34 Med det fjerde spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om EU-retten er til hinder for, at en national ret er bundet af en national procedureregel, hvorefter den pålægges at følge vurderinger, der er foretaget af en højere ret, når det fremgår, at de vurderinger, som denne højere ret har foretaget, ikke er i overensstemmelse med EU-retten, som fortolket af Domstolen.

35 Domstolen har allerede fastslået, at den omstændighed, at der foreligger en national procedureregel, ikke kan rejse tvivl om den adgang, som de nationale retter, der ikke træffer afgørelse i sidste instans, har til at forelægge Domstolen en præjudiciel anmodning, når de — som i hovedsagen — er i tvivl om

fortolkningen af EU-retten (dom af 5.10.2010, sag C-173/09, Elchinov, Sml. I, s. 8889, præmis 25).

36 Det fremgår af fast retspraksis, at en dom, Domstolen har afsagt i en præjudiciel sag, er bindende for den nationale ret ved afgørelsen af hovedsagen med hensyn til fortolkningen eller gyldigheden af de omhandlede retsakter vedtaget af Unionens institutioner (jf. bl.a. Elchinov-dommen, præmis 29).

37 Heraf følger, at en national ret, som har gjort brug af den adgang, der er givet den ved artikel 267, stk. 2, TEUF, ved afgørelsen i hovedsagen er bundet af fortolkningen af de omhandlede bestemmelser, som Domstolen har givet, og at den i givet fald kan undlade at anvende den højere rets vurderinger, hvis den i betragtning af denne fortolkning er af den opfattelse, at disse vurderinger ikke er i overensstemmelse med EU-retten (jf. bl.a. Elchinov-dommen, præmis 30).

38 Herved understreges, at det fremgår af fast retspraksis, at en national ret, som inden for rammerne af sin kompetence skal anvende EU-rettens bestemmelser, er forpligtet til at sikre den fulde virkning af disse bestemmelser og om fornødent af egen drift skal undlade at anvende enhver modstående national bestemmelse, dvs. i det foreliggende tilfælde den i hovedsagen omhandlede nationale procedureregel, uden at den behøver at anmode om eller afvente en forudgående ophævelse af denne nationale bestemmelse ad lovgivningsvejen eller ved ethvert andet forfatningsmæssigt middel (jf. bl.a. Elchinov-dommen, præmis 31).

39 Henset til ovenstående skal det fjerde spørgsmål herefter besvares med, at EU-retten er til hinder for, at en national ret er bundet af en national procedureregel, hvorefter den pålægges at følge vurderinger, der er foretaget af en højere national ret, når det fremgår, at de vurderinger, som denne højere ret har foretaget, ikke er i overensstemmelse med EU-retten, som fortolket af Domstolen.

40 Af de samme grunde kan de sagsøgte i hovedsagens formalitetsindsigelse vedrørende den påståede manglende tvist ikke tages til følge.

Om den første del af det første spørgsmål

41 Med den første del af det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret oplyst, om begrebet »centret for skyldnerens hovedinteresser« som omhandlet i forordningens artikel 3, stk. 1, skal fortolkes i henhold til EU-retten eller i henhold til national ret.

42 Ifølge fast retspraksis følger det såvel af kravene om en ensartet anvendelse af EU-retten som af lighedsprincippet, at indholdet af en EU-retlig bestemmelse, som ikke indeholder nogen udtrykkelig henvisning til medlemsstaternes ret med henblik på at fastlægge dens betydning og rækkevidde, normalt i hele Unionen skal undergives en selvstændig og ensartet fortolkning, som skal søges under hensyntagen til bestemmelsens kontekst og formålet med den pågældende ordning (jf. bl.a. dom af 29.10.2009, sag C-174/08, NCC Construction Danmark, Sml. I, s. 10567, præmis 24 og den deri nævnte retspraksis).

43 Hvad nærmere angår begrebet »centret for skyldnerens hovedinteresser« i den forstand, hvori det anvendes i forordningens artikel 3, stk. 1, har Domstolen i præmis 31 i Eurofood IFSC-dommen fastslået, at der er tale om et for forordningen særegent begreb, som derfor har en selvstændig betydning og følgelig skal fortolkes ensartet og uafhængigt af de nationale lovgivninger.

44 Den første del af det første spørgsmål skal herefter besvares med, at begrebet »centret for skyldnerens hovedinteresser« som omhandlet i forordningens artikel 3, stk. 1, skal fortolkes i henhold til EU-retten.

Om den anden del af det første spørgsmål, om det andet spørgsmål og om den første del af det tredje spørgsmål

45 Med den anden del af det første spørgsmål, det andet spørgsmål og den første del af det tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, hvordan forordningens artikel 3, stk. 1, andet punktum, skal fortolkes med henblik på at fastlægge centret for et skyldnerselskabs hovedinteresser.

46 Henset til den omstændighed, at Interedil ifølge oplysningerne i forelæggelsesafgørelsen flyttede sit vedtægtsmæssige hjemsted fra Italien til Det Forenede Kongerige i 2001 og dernæst blev slettet fra sidstnævnte medlemsstats selskabsregister i 2002, må det for at give den forelæggende ret et udtømmende svar og med henblik på at identificere, hvilken ret der har kompetence til at indlede hovedinsolvensbehandling, ligeledes præciseres, hvilket tidspunkt der er relevant for fastlæggelsen af centret for skyldnerens hovedinteresser.

De relevante kriterier for fastlæggelsen af centret for skyldnerens hovedinteresser

47 Selv om forordningen ikke definerer begrebet centret for skyldnerens hovedinteresser, er begrebets rækkevidde, således som Domstolen har anført i Eurofood IFSC-dommens præmis 32, imidlertid belyst i 13. betragtning til forordningen, hvoraf fremgår,

at »[c]entret for skyldnerens hovedinteresser bør være det sted, hvor skyldneren normalt forvalter sine interesser, og det er således identificerbart for tredjemand«.

48 Som generaladvokaten har anført i punkt 69 i forslaget til afgørelse, viser formodningen til fordel for selskabets vedtægtsmæssige hjemsted i forordningens artikel 3, stk. 1, andet punktum, og henvisningen i 13. betragtning til forordningen til det sted, hvor selskabets interesser normalt forvaltes, EU-lovgivers ønske om som kompetencekriterium at give forrang til stedet for et selskabs hovedsæde.

49 Med henvisning til samme 13. betragtning har Domstolen endvidere i Eurofood IFSC-dommens præmis 33 præciseret, at centret for skyldnerens hovedinteresser skal identificeres på grundlag af kriterier, som er objektive og identificerbare for tredjemand, for at sikre retssikkerheden og forudsigeligheden vedrørende fastlæggelsen af, hvilken ret der har kompetence til at indlede en hovedinsolvensbehandling. Det bemærkes, at kravet om objektivitet og identificerbarheden er opfyldt, når de materielle omstændigheder, der er taget i betragtning med henblik på fastlæggelsen af det sted, hvor skyldnerselskabet normalt forvalter sine interesser, har været genstand for en offentliggørelse, eller i det mindste har været tilstrækkeligt gennemsigtige til, at tredjemand, dvs. bl.a. selskabets fordringshavere, har kunnet opnå kendskab hertil.

50 Heraf følger, at i tilfælde, hvor et selskabs ledelses- og tilsynsorganer befinder sig samme sted som selskabets vedtægtsmæssige hjemsted, og hvor selskabets forvaltningsbeslutninger træffes på dette sted, således at det er identificerbart for tredjemand, finder formodningen i forordningens artikel 3, stk. 1, andet punktum, hvorefter centret for selskabets hovedinteresser befinder sig på dette sted, fuldt ud anvendelse. Som generaladvokaten har anført i punkt 69 i forslaget til afgørelse, kan det i et sådant tilfælde udelukkes, at skyldnerselskabets hovedinteresser befinder sig et andet sted.

51 Formodningen i forordningens artikel 3, stk. 1, andet punktum, kan imidlertid tilbagevises, såfremt et selskabs hovedsæde, set fra tredjemands synspunkt, ikke befinder sig samme sted som det vedtægtsmæssige hjemsted. Som Domstolen har fastslået i Eurofood IFSC-dommens præmis 34, kan der ses bort fra den simple formodning, som EU-lovgiver har fastsat til fordel for selskabets vedtægtsmæssige hjemsted, hvis det på grundlag af omstændigheder, som er objektive og identificerbare for tredjemand, kan fastslås, at der er tale om en faktisk situation, som er forskellig fra den situation, som lokaliseringen til det vedtægtsmæssige hjemsted skal afspejle.

52 Blandt de omstændigheder, der skal tages i betragtning, er bl.a. alle de steder, hvor skyldnerselskabet har udøvet erhvervsmæssig virksomhed, og de steder, hvor det er i besiddelse af aktiver, for så vidt som disse steder er synlige for tredjemand. Som generaladvokaten har anført i punkt 70 i forslaget til afgørelse, skal der foretages en helhedsvurdering af disse forhold under hensyntagen til de særlige omstændigheder i hver enkelt situation.

53 I denne forbindelse kan de omstændigheder, som den forelæggende ret har anført, hvorefter der i en anden medlemsstat end den, hvor det vedtægtsmæssige hjemsted er beliggende, findes fast ejendom, som tilhører skyldnerselskabet, og for hvilken der er indgået lejeaftaler, samt at der i samme medlemsstat er indgået en aftale med et finansieringsselskab, anses for objektive omstændigheder og for omstændigheder, som, henset til deres offentliggørelse, er identificerbare for tredjemand. Det forholder sig dog ikke desto mindre således, at den omstændighed, at selskabet har aktiver, såsom aftaler vedrørende aktivernes finansielle udnyttelse, i en anden medlemsstat end den, hvor selskabet har sit vedtægtsmæssige hjemsted, kun kan anses for omstændigheder, der er tilstrækkelige til at tilbagevise den formodning, som EU-lovgiver har opstillet, såfremt en helhedsvurdering af samtlige relevante omstændigheder gør det muligt at fastslå, således at det er identificerbart for tredjemand, at såvel selskabets faktiske ledelse og tilsyn som dets interesseforvaltning befinder sig i denne anden medlemsstat.

Det relevante tidspunkt for fastlæggelsen af stedet for centret for skyldnerens hovedinteresser

54 Indledningsvis bemærkes, at forordningen ikke indeholder bestemmelser, der udtrykkeligt omhandler det særlige tilfælde af flytning af centret for skyldnerens interesser. Henset til den generelle ordlyd, hvormed forordningens artikel 3, stk. 1, er affattet, bemærkes, at det således er det sidste sted, hvor dette centrum var, som må anses for relevant ved fastlæggelsen af, hvilken ret der har kompetence til at indlede hovedinsolvensbehandling.

55 Denne fortolkning støttes af Domstolens praksis. Domstolen har nemlig udtalt, at i tilfælde, hvor centret for skyldnerens hovedinteresser flyttes efter indgivelsen af en insolvensbegæring, men før insolvensbehandlingen indledes, bevarer retterne i den medlemsstat, på hvis område centret for skyldnerens hovedinteresser befandt sig på tidspunktet for begæringens indgivelse, kompetencen til at træffe afgørelse herom (dom af 17.1.2006, sag C-1/04, Staubitz-Schreiber, Sml. I, s. 701, præmis 29). Heraf kan udledes, at det i princippet er stedet for centret for skyldnerens hovedinteresser på tidspunktet for indgivelsen af insolvensbegæringen, der er relevant med henblik på at fastlægge, hvilken ret der er kompetent.

56 I tilfælde af det vedtægtsmæssige hjemsteds flytning inden indgivelsen af en insolvensbegæring — som i den foreliggende sag — er det således det nye vedtægtsmæssige hjemsted, som i henhold til forordningens artikel 3, stk. 1, andet punktum, må formodes at udgøre centret for skyldnerens hovedinteresser, og det er følgelig i princippet retterne i den medlemsstat, på hvis område det nye centrum for skyldnerens hovedinteresser befinder sig, som har kompetence til at indlede hovedinsolvensbehandling, medmindre formodningen i forordningens artikel 3, stk. 1, tilbagevises, idet det godtgøres, at centret for skyldnerens hovedinteresser ikke fulgte med ved ændringen af det vedtægtsmæssige hjemsted.

57 De samme regler finder anvendelse i tilfælde, hvor skyldnerselskabet på tidspunktet for indgivelsen af en insolvensbegæring var slettet fra selskabsregistret, og hvor selskabet var ophørt med enhver virksomhed, således som Interedil har gjort gældende i sine indlæg.

58 Som det fremgår af denne doms præmis 47-51, opfylder begrebet centret for skyldnerens hovedinteresser behovet om at fastslå en tilknytning til det sted, som selskabet objektivt set og på en måde, som fremgår for tredjemand, har det tætteste forhold til. I et sådant tilfælde er det således logisk at give forrang til stedet for det sidste centrum for skyldnerens hovedinteresser på det tidspunkt, hvor skyldnerselskabet blev slettet og ophørte med al virksomhed.

59 Den anden del af det første spørgsmål, det andet spørgsmål og den første del af det tredje spørgsmål skal herefter besvares med, at forordningens artikel 3, stk. 1, andet punktum, med henblik på fastlæggelsen af centret for et skyldnerselskabs hovedinteresser skal fortolkes som følger:

— Ved fastlæggelsen af centret for et skyldnerselskabs hovedinteresser gives forrang til selskabets hovedsæde, således som dette kan fastslås ved omstændigheder, der er objektive og identificerbare for tredjemand. I tilfælde, hvor et selskabs ledelses- og tilsynsorganer befinder sig samme sted som selskabets vedtægtsmæssige hjemsted, og hvor selskabets forvaltningsbeslutninger træffes på dette sted, således at det er identificerbart for tredjemand, kan denne bestemmelses formodning ikke tilbagevises. I tilfælde, hvor et selskabs hovedsæde ikke befinder sig samme sted som selskabets vedtægtsmæssige hjemsted, kan den omstændighed, at selskabet har aktiver, såsom aftaler vedrørende aktivernes finansielle udnyttelse i en anden medlemsstat end den, hvor selskabet har sit vedtægtsmæssige hjemsted, kun anses for omstændigheder, der er tilstrækkelige til at tilbagevise denne formodning, såfremt en helhedsvurdering af samtlige relevante omstændigheder gør det muligt at fastslå, således at det er identificerbart for tredjemand, at såvel selskabets faktiske ledelse og tilsyn som dets interesseforvaltning befinder sig i denne anden medlemsstat.

— I tilfælde af, at det vedtægtsmæssige hjemsted er blevet flyttet inden indgivelsen af en insolvensbegæring, formodes centret for dette selskabs hovedinteresser at være selskabets nye vedtægtsmæssige hjemsted.

Om den anden del af det tredje spørgsmål

60 Med den anden del af det tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, hvordan begrebet »forretningssted« i forordningens artikel 3, stk. 2, skal fortolkes.

61 Herved bemærkes, at forordningens artikel 2, litra h), definerer begrebet forretningssted som ethvert sted, hvorfra skyldneren udøver en ikke-forbigående økonomisk eller erhvervsmæssig aktivitet under anvendelse af menneskelige midler og reelle produktionsfaktorer.

62 Den omstændighed, at definitionen knytter udøvelsen af erhvervsmæssig virksomhed til tilstedeværelsen af menneskelige ressourcer, viser, at et minimum af organisation og en vis stabilitet er nødvendig. Heraf følger modsætningsvis, at den blotte eksistens af enkeltstående aktiver eller bankkonti i princippet ikke opfylder de krav, der stilles for at kunne kvalificeres som »forretningssted«.

63 For så vidt som eksistensen af et forretningssted på en medlemsstats område i henhold til forordningens artikel 3, stk. 2, giver retterne i denne medlemsstat kompetence til at indlede sekundær insolvensbehandling over for skyldneren, bemærkes, at for at sikre retssikkerheden og forudsigeligheden vedrørende fastlæggelsen af, hvilke retter der har kompetence, skal vurderingen af, om der findes et forretningssted, i

lighed med fastlæggelsen af centret for hovedinteresserne, foretages på baggrund af omstændigheder, som er objektive og identificerbare for tredjemand.

64 Den anden del af det tredje spørgsmål skal herefter besvares med, at begrebet »forretningssted« i den forstand, hvori det er anvendt i forordningens artikel 3, stk. 2, skal fortolkes således, at der kræves en struktur med et minimum af organisation og en vis stabilitet med henblik på udøvelsen af erhvervsmæssig virksomhed. Den blotte eksistens af enkeltstående aktiver eller bankkonti opfylder i princippet ikke denne definition.

Sagens omkostninger

65 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

1) EU-retten er til hinder for, at en national ret er bundet af en national procedureregel, hvorefter den pålægges at følge vurderinger, der er foretaget af en højere national ret, når det fremgår, at de vurderinger, som denne højere ret har foretaget, ikke er i overensstemmelse med EU-retten, som fortolket af Domstolen.

2) Begrebet »centret for skyldnerens hovedinteresser« som omhandlet i artikel 3, stk. 1, i Rådets forordning (EF) nr. 1346/2000 af 29. maj 2000 om konkurs skal fortolkes i henhold til EU-retten.

3) Med henblik på fastlæggelsen af centret for et skyldnerselskabs hovedinteresser skal artikel 3, stk. 1, andet punktum, i forordning nr. 1346/2000 fortolkes som følger:

— Ved fastlæggelsen af centret for et skyldnerselskabs hovedinteresser gives forrang til selskabets hovedsæde, således som dette kan fastslås ved omstændigheder, der er objektive og identificerbare for tredjemand. I tilfælde, hvor et selskabs ledelses- og tilsynsorganer befinder sig samme sted som selskabets vedtægtsmæssige hjemsted, og hvor selskabets forvaltningsbeslutninger træffes på dette sted, således at det er identificerbart for tredjemand, kan denne bestemmelses formodning ikke tilbagevises. I tilfælde, hvor et selskabs hovedsæde ikke befinder sig samme sted som selskabets vedtægtsmæssige hjemsted, kan den omstændighed, at selskabet har aktiver, såsom aftaler vedrørende aktivernes finansielle udnyttelse i en anden medlemsstat end den, hvor selskabet har sit vedtægtsmæssige hjemsted, kun anses for omstændigheder, der er tilstrækkelige til at tilbagevise denne formodning, såfremt en helhedsvurdering af samtlige relevante omstændigheder gør det muligt at fastslå, således at det er identificerbart for tredjemand, at såvel selskabets faktiske ledelse og tilsyn som dets interesseforvaltning befinder sig i denne anden medlemsstat.

— I tilfælde af, at det vedtægtsmæssige hjemsted er blevet flyttet inden indgivelsen af en insolvensbegæring, formodes centret for dette selskabs hovedinteresser at være selskabets nye vedtægtsmæssige hjemsted.

4) Begrebet »forretningssted« i den forstand, hvori det er anvendt i samme forordnings artikel 3, stk. 2, skal fortolkes således, at der kræves en struktur med et minimum af organisation og en vis stabilitet med henblik på udøvelsen af erhvervsmæssig virksomhed. Den blotte eksistens af enkeltstående aktiver eller bankkonti opfylder i princippet ikke denne definition.

Underskrifter